

PRÆLECTIONES DOGMATICÆ

DE VERBO INCARNATO

QUAS IN C. R. UNIVERSITATE CENIPONTANA

HABUIT

FERDINANDUS ALOYS. STENTRUP.

E SOCIETATE JESU.

PARS PRIOR.

CHRISTOLOGIA.

VOLUMEN II.

OENIPONTE.

SUMPTIBUS ET TYPIS FELICIANI RAUCH.

1882.

INDEX.

Tractatus de Verbo incarnato.

Pars prior.

Christologia.

CAPUT I.

De divinitate Personae in humana natura existentis.

	Pagina
Thesis I. Divinitas Jesu Christi inde primo colligitur, quod sacrae litterae non tantum Deum ipsum appellant, et Deum verum, Deum magnum, Deumque super omnia, sed etiam ipsi tribuunt nomen tetragrammaton incommunicabile . .	5
Thesis II. Eadem Christi Divinitas praeterea iis demonstratur scripturae testimoniis, quae Christum exhibent Creatorem ac Dominum universi, Auctorem totius ordinis supernaturalis, Largitorem Spiritus sancti, cujus ipse sit principium, nec non eum, cui supremo cultu vita humana sit devota	18
Thesis III. Argumentum non minus firmum ad eandem veritatem demonstrandam ex eo desumitur, quod scripturarum auctoritate Christus Jesus credendus sit verus Dei Filius, aeterna generatione ex substantia Patris existens . . .	33
Thesis IV. Luculentum denique Divinitatis Jesu Christi argumentum continetur eo Evangelii testimonio, quo Jesum Christum esse ipsum Verbum caro factum docemur . .	55
Thesis V. Quae sacrae scripturae est de Divinitate Jesu Christi doctrina, eandem perpetuo universalique consensu professam est ecclesia antenicaena	72

CAPUT II.

De natura assumpta Filii Dei.

	Pagina
Thesis VI. A revelata doctrina manifesto errore discedit sententia, quam pleraeque Gnosticorum factiones sequuntur sunt, aspectabilem nempe ab unigenito Filio assumptam naturam non realem, sed phantasticam et apparentem fuisse	155
Thesis VII. Humana Christi natura non aliunde effecta, sed ex nostro genere per veram ex beatissima Matre generationem propagata est, ita ut, qua fide Christum Deum <i>ὁμοούσιον</i> Patri fatemur, eadem Christum hominem <i>ὁμοούσιον</i> nobis credi oporteat	176
Thesis VIII. Revelatae doctrinae non minus adversantur Ariani et Apollinaristae haeretici, qui carnem quidem Christo humanam fuisse profitentur, animam autem eamque rationalem in sua integritate perficiat, eum habuisse negant	189
Thesis IX. Quamvis non uno sensu humana a Verbo assumpta natura communis vel universalis appellari vere possit, prorsus tamen negandum est, illam proprie universalem fuisse, ita ut singularis non fuerit	198
Thesis X. Improbanda est eorum opinio, qui negant, humanae Christi naturae propriam, ab existentia Verbi assumptis distinctam, convenire existentiam	203
Thesis XI. Beatissima Mater Maria non solum Deum Verbum secundum naturam humanam Virgo concepit, sed etiam Virgo in partu fuit, et Virgo post partum permansit, ideoque dignissima est, quae semper Virgo salutetur	219

CAPUT III.

De modo assumptionis.

Sectio I.

Ontologica Christi *θεανθρώπου* unitas.

Thesis XII. Aperta est scripturarum et symbolorum fidei doctrina, Christum <i>θεάνθρωπον</i> esse subjectum <i>ἕνως</i> unum, ita ut non alius et alius, sed idem prorsus sit verus Deus et verus homo	245
Thesis XIII. Ontologica Christi <i>θεανθρώπου</i> unitas, quam saeculo quinto concilia et Patres contra haeticos summa contentione industriaque vindicarunt, toto pondere communis uni-	

	Pagina
versalisque fidei Christianorum praecedentium saeculorum fulcitur	259
Thesis XIV. Quae huc usque ex fontibus revelationis de onto- logica Christi <i>θεανθρωπον</i> unitate constituimus, ea demon- strant, ad exprimendam rationem unionis Verbi cum hu- mana natura merito adhibitas esse formulas ecclesiasticas, quibus haec unio appellatur <i>ἔνωσις κατ' οὐσίαν</i> et <i>ἔνωσις</i> <i>κατὰ φύσιν</i> , maxime vero eam, quae omnium solemnissima et plane dogmatica est, qua illa <i>ἔνωσις καθ' ὑπόστασιν</i> dicitur	270
Thesis XV. Veritas igitur, quae continetur hac Ecclesiae pro- fessione, Jesum Christum <i>θεανθρωπον</i> unam esse hypo- stasim in duabus naturis divina et humana inconfuse, in- commutabiliter, indivise, inseparabiliter permanentibus, est dogma revelatum, luculenter omnibus revelationis fontibus propositum. Qui vero affirmant, hac professione nihil, nisi primitivam unionem hominis cum Verbo contra pri- mitivam Nestorii separationem statui, eaque, non unitatem numerico-realem personae, sed synthesin, ideoque unitatem dynamico-formalem duarum substantiarum personalium sig- nificari, omnia pervertunt, atque apertissimo errore a veri- tate discedunt	294

Sectio II.

Nestorii haeresis.

Nestorii historia	304
Thesis XVI. Tum auctoritate reique gestae historia tum tes- timoniis ex ipsius Nestorii operibus desumptis, evidenter demonstratur, defensam a Nestorio doctrinam fuisse, quae Christum in duas dīstrahit hypostases, alteram Verbi, et adsciti hominis alteram	311
Thesis XVII. Non aliam vero agnovit in Christo naturarum unionem, quam eam, quae <i>κατὰ σκέσιν</i> dicitur; atque id- circo a Verbo incarnato homineque assumpto repulit quam- cumque unitatem ea majorem, quae foret secundum vel gratiam, vel operationem, vel dignitatem paritatemque honoris, vel relationem, affectum et virtutem	332
Thesis XVIII. Quare inscitiae arguendi sunt ii omnes, qui Nestorii causa suscepta, nihil ipsum docuisse asserunt, quod a substantia revelati dogmatis sit alienum	337
Thesis XIX. Errant recentes isti, quos supra jam mememo- ravimus, copulativae unitatis personae Christi assertores,	

quum Nestorium docuisse statuunt, duas, quae in Christo sunt, hypostases nullo modo in unam componi personam, sed divisas, sic esse, ut inter eas conjunctio non nisi nomine tenus sit; et quum caput haereseos Nestorii in eo ponunt, quod hic unionem Verbi non *συχγορον* existentiae assumpti hominis, sed ea paulo posteriorem fuisse affirmaverit 345

Sectio III.*)

De ratione hypostaseos et personae.

- Thesis XX. Ut viam nobis planemus ad determinandam vim nominis „hypostasis“, affirmamus, a veritate discedere theologos illos, quibus ratum est, potissimas, quae contra mysteria sanctissimae Trinitatis et Incarnationis exstiterunt haereses, ortas esse ex doctrina Aristotelis, qui naturam et hypostasim tum re, tum ratione idem esse statuerit. 362
- Thesis XXI. Nomen hypostaseos, quod apud profanos classicos scriptores numquam aut certe raro *τιν' οὐσίαν* denotat, et apud ipsum S. Paulum hanc significationem nondum habere videtur, usu primum ecclesiastico ad id designandum determinatum est, quod aristotelica *τις οὐσίας* notione exhibetur, et ita quidem, ut primis quatuor ecclesiae saeculis ad significandam tam primam, quam secundam substantiam promiscue usurpatum fuerit, ac non nisi posteriori aetate vim termini technici ad exprimendam substantiam primam obtinuerit. 370
- Thesis XXII. Nullo plane argumento demonstratur, notionem hypostaseos ad eas pertinere, quas mixtas appellare solent, atque in earum numerum sine errore referri non posse, quae pure rationales sunt. Quamvis enim plurimum sit, quod ratio in vera hypostaseos notione formanda revelationi debet, attamen non eo id nomine ipsi debet, quod principia ab ipsa mutuatur, e quibus notionem ex parte saltem deducat, sed eo solum nomine, quod revelatio normae externae instar ei secundum propria sua principia de notione hypostaseos inquirenti praeleuat. 390
- Thesis XXIII. Prohari definitio hypostaseos debet, qua ea dicitur ens in se et sibi, seu simpliciter substantia prima. 395
- Thesis XXIV. A statuta hypostaseos definitione, quod rem ipsam attinet, non differunt eae, quibus dicitur substantia

*) In hac sectione a pag. 529. deinceps per plures errata est in enumeratione, quod error in indice est emendatus.

	Pagina
individua, aut ens seu substantia per se existens, aut substantiae terminus ultimus, complementumve ultimum	413
Thesis XXV. Neque ab eadem definitione dissentit definitio Scoti, qui hypostasim dicit esse substantiam singularem, quae tam actualem, quam aptitudinalem ab alio in ratione substantiae dependentiam a se excludit. Qui vero hanc definitionem improbant, eo quod formalem rationem hypostaseos non in affirmatione, sed in negatione constituat, in nostra opinione a vero aberrant	417
Thesis XXVI. Reducuntur denique ad definitionem a nobis constitutam haec definitiones, quae in operibus sanctorum Patrum occurrunt, quibusque hypostasis dicitur substantia separata vel per se ac seorsim posita, aut substantia cum accidentibus vel cum proprietatibus, aut substantia cum modo existendi	429
Thesis XXVII. Quum discriminem inter hypostases irrationales et rationales ex dignitate et excellentia naturae intellectualis derivatum, modum etiam afficiat, quo in se illae et sibi sunt, merito ad eminentiam hypostasium rationalium prae irrationalibus significandam illae speciali nomine personae donantur	439
Thesis XXVIII. A veritate manifesto errore discedunt ii omnes, qui non a natura rationali formalem rationem repetunt, cur hypostasis aliqua persona sit, sed formalem rationem personae adaequate in natura rationali seu potius in explicationibus ejusdem constituunt	479
Thesis XXIX. Persona igitur rite definitur naturae rationalis substantia individua	509
Thesis XXX. Nulla negatio est de intrinseca et formali ratione hypostaseos et personae; hypostasis contra est quid simpliciter positivum, imo quid maxime perfectum in ratione substantiae	517
Thesis XXXI. Id, quo natura quaevis in formali hypostaseos ratione connaturaliter constituitur, sola ratione ab ipsa distinguitur	522
Thesis XXXII. Sola admissa rationis distinctione inter naturam et hypostasim commodam explicationem habent omnia, quae ex fidei praescripto de mysterio incarnationis tenenda sunt, scilicet 1. in Christo non esse personam humanam; 2. humanitatem Christi immediate non naturae divinae, sed hypostasi divinae uniri; ideoque 3. unam solam hypostasim divinam, nempe hypostasim Filii esse incarnatam; 4. unionem hypostaseos Filii cum humana natura esse unionem	

	Pagina
mere hypostaticam, ac proinde factam sine omni confusione, sine mutatione quacumque in Verbo	555
Thesis XXXIII. Doctrinae de sola rationis distinctione inter hypostasim et naturam nullo modo obstant dicta sanctorum Patrum, Verbum divinum assumpsisse naturam, non assumpsisse personam humanam, et, aliud esse naturam, aliud hypostasim	574
Thesis XXXIV. Hypostasis neque est existentia re a natura distincta, neque forma aliqua realis, quae realiter a natura differat	579
Thesis XXXV. Quamvis creata hypostasis vere et proprie modus naturae sit, attamen modus naturae, qualem haud pauci dicunt, scilicet forma modalis a parte rei distincta a natura, haberi nostra opinione non potest	583
Thesis XXXVI. Sicut hypostasis Christi materialiter spectata nullo modo est composita ex his et tantum composita ad hoc dici potest, ita eadem hypostasis formaliter considerata affirmari composita ex his debet, quia Christus licet non sit totum ex partibus, attamen est unum ex pluribus	608

Sectio IV.

Consectaria dogmatis de personae in duabus naturis unitate.

Thesis XXXVII. Dogmatis de personae in duabus naturis unitate consecrarium est mutua illa attributorum divinatorum et humanorum inter Deum et hominem praedicatio, quam communicationem idiomatum appellarunt	627
Thesis XXXVIII. Ejusdem dogmatis de una Christi in duabus naturis persona consecrarium est mutua illa naturarum circumincessio, quam <i>περιχώρησιν εἰς ἀλλήλας</i> Graeci appellarunt	666
Thesis XXXIX. Scripturarum juxta ac Patrum doctrina ratum fixumque est, Christum hominem non adoptivum, sed naturalem esse Dei Filium. Degeneres ergo a fide Patrum sacrisque litteris adversantes docuere Felix Urgellitanus et Elipandus Toletanus pro duabus in Christo naturis duos quoque distinguendos esse filios, alterum naturalem, et adoptivum alterum	677
Thesis XL. Quaestioni, quae fiat, ut Christus, quatenus hic homo est, sit naturalis Dei Filius, minus apte nobis satisfacere ii videntur, qui causam inde repetunt, quod ob hypostaticam cum Verbo unionem Christo homini sit intimum ac paene nativum jus ad divina Patris bona, vel quod vi ejusdem unionis Christus ut homo gratiam habeat naturalem	701

Thesis XLI. Arbitramur autem, formalem causam, qua Christus, ut hic homo est, naturalis sit Dei Filius, ex eo duci oportere, quod Christus, ut hic homo est, propter hypostaticam cum Verbo unionem consors redditur divinae filiationis, qua Verbum constituitur et distinguitur, eademque relatione originis refertur ad Deum Patrem gignentem, qua ad eundem refertur ut Verbum, quum una sit atque eadem Verbum et homo Christus persona	708
Thesis XLII. Cum iis, quae praestituimus, cumque universo Sacramento Dominicae incarnationis intime consertum est dogma, quo Beatam Virginem Mariam proprie ac veraciter <i>θεοτόκον</i> profitemur	713
Thesis XLIII. Illud quoque cum mysterio unionis hypostaticae cohaeret, quod firma fide tenendum est; totum nimirum Christum objectum adorationis latreuticae esse, ita ut non solum divina, sed etiam humana natura sit id, quod non diversa, sed una eademque adoratione suprema colitur	724
Thesis XLIV. Quum humana Christi natura simul sit adorationis latreuticae objectum materiale partiale, ejusdemque objectum manifestationis, evidens est, fieri posse, imo debere, ut fideles Dominum nostrum colentes et adorantes singularia quaedam mysteria Verbi incarnati aut singulares quasdam partes sanctissimae humanitatis specialiter atque directe respiciant. Quare cultus sanctissimi Cordis Jesu, qui novis in dies augetur incrementis, reprobari vel improbari universim non potest	738
Thesis XLV. Cultus sanctissimi Cordis Jesu, cultus scilicet, cujus objectum materiale est Cor animatum Deo Verbo hypostatice unitum, ut est symbolum amoris totiusque internae vitae <i>θεανθρώπων</i> . non probandus solum, sed omnibus etiam commendandus est	742

Sectio V.

De duabus naturis distinctis et impermixtis Christi.

Thesis XLVI. Scripturarum aequae ac traditionis auctoritate profligata censi debet Eutychianorum haeresis arbitrantium, ante unionem duas quidem naturas, post unionem vero unam tantum extitisse Christi naturam, vel alterutra illarum consumpta et in alteram conversa vel utraque extincta et in tertiam mutata, vel manente utraque integra et ad tertium aliquod constituendum copulata atque confusa	761
Thesis XLVII. Injuria plane Eutychiani ad Cyrillum Alexandrinum provocarunt, ac si is rationem unionis Verbi	

	Pagina
cum humana natura explicans formula: <i>Μία φύσις τοῦ Θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη</i> ; vel alia huic aequivalente monophysiticum errorem praeformaverit, imo aperte docuerit	774
Thesis XLVIII. Neque quidquam confictae a Monophysitis Divinitatis humanitatisque confusioni momenti accedit ex iis tum Hilarii tum Gregorii Nysseni loquutionibus, quibus Christi humanitatem vel inde ab unitione vel post ascensionem a Divinitate absorptam quodammodo fuisse significarant	789
Thesis XLIX. Nihil quoque juvantur Eutychiani sive ex eo, quod Patres unitionem humanae naturae cum Verbo crebro illustrent similitudine deprompta ex concursu animae et corporis, ex quo una existit humana natura et humana persona, sive ex vulgata penes eosdem doctrina, conjunctas in Christo naturas nonnisi <i>θεωρία</i> secerni	806
Thesis L. Secta ac Monotheletis visum est, cum duabus in Christo distinctis impermixtisque naturis juncta penitus est tum duplex operandi virtus, tum duplex operatio	812
Thesis LI. Quum propter unitatem personae divina et humana operantis tum omnes universim <i>θεωροῦσθαι</i> ad redemptionem nostram susceptae operationes, tum eae speciatim, in quibus virtuti divinae peculiari ratione ministerium humanae naturae subjungitur, merito <i>θεανδρικά</i> appellantur, frustra Monotheletae ad illud Dionysii, Christum novam quamdam <i>θεανδρικὴν ἐπέργισαν</i> nobis dispensasse, velut ad suum palladium confugiant	826
Thesis LII. Duplicem quoque esse Christi voluntatem, divinam hinc et inde humanam, sicut cum superioribus consentum est, ita propriis argumentis confirmatur	837
Thesis LIII. Hallucinantur autem Monotheletae, quum heterodoxam suam sententiam sive veterum testimoniis sive argumentis confirmare conantur	849
Thesis LIV. Immerito ac omnino false Honorius Romanus Pontifex haereses monotheleticae accusatur	860

Sectio, VI.

De naturae humanae Christi dotibus et proprietatibus.

Thesis LV. Caro Christi, sicut vera fuit, nostraeque similis, ita doloribus omnibusque defectibus, qui communes toti naturae sunt, subjecta fuit	886
Thesis LVI. Injuria Aphantodocetarum errori adscribuntur	

	Pagina
certae quaedam Hilarii sententiae, quibus is tristitiam, dolorem passionemque a Christo removere prima fronte videtur	896
Thesis LVII. Defectibus vero toti naturae humanae communibus caro Christi, non, ut quorundam tulit opinio, miraculo, sed natura fuit subjecta	912
Thesis LVIII. Quamvis isti defectus carni Christi naturales fuerint ideoque aliquo modo necessarii merito dicantur, attamen voluntarii simul affirmari debent non solum prae voluntate ejus divina, sed prae ipsa etiam ejus humana voluntate, quatenus haec tum voluntarie eos acceptavit, tum, quum impedire eos ut instrumentum Verbi posset, impedire tamen eos nolebat	921
Thesis LIX. Caro Christi iis defectibus subdita non fuit, qui communes toti naturae non sunt, sed ex speciali aliqua imperfectione ortum ducunt, ideoque nullum contrahere morbum nullamque aegrotationem potuit	933
Thesis LX. In errore versari eos affirmamus, qui Christum deformem corpore atque oris specie fuisse arbitrantur	939
Thesis LXI. Probanda nobis eorum sententia videtur, qui Dominum nostrum corpore pulchrum fuisse docent	953
Thesis LXII. Christus habuit affectiones illas naturales et ab omni vitio alienas, quas <i>πάθη</i> Graeci vocarunt, quasque passiones latine dicere consueverunt; ita tamen, ut in potestate omnes habuerit, pro arbitrio scilicet voluntatis suae eas excitari operarique siverit	969
Thesis LXIII. Ut vero de passionibus Christi in specie dicamus, imprimis controversiam nullam habet, fuisse in Christo amorem, odium, gaudium, desiderium, spem, desperationem et audaciam	986
Thesis LXIV. Exploratum deinde est, fuisse in Christo affectiones tristitiae et timoris	994
Thesis LXV. Non in sensitivo autem solo, sed etiam in intellectuali appetitu timoris ac tristitiae actus Christus habuisse credendus est	1004
Thesis LXVI. Admirationis etiam affectum in Christo agnoscendum esse arbitramur	1019
Thesis LXVII. Denique affectum irae in Christo fuisse certum exploratumque haberi debet	1029
Thesis LXVIII. Duplex et diversa universim est scientia et cognitio Christi, altera divina et increata, creata et humana altera	1032

	Pagina
Thesis LXXIX. Quod ad humanam et creatam Christi scientiam attinet, primo tribuenda ea ipsi est, quae beatarum mentium propria est et beatifica vocatur	1040
Thesis LXX. Fuit in anima Christi scientia ratione sua propria supernaturalis et per se infusa, eaque a visione beatifica distincta	1062
Thesis LXXI. Admittenda denique in anima Christi est scientia connaturalis, ea scilicet, quae animae humanae cum corpore conjunctae propria est	1074
Thesis LXXII. Animae humanae Christi nec Divinitatis comprehensio nec omniscientia tribui potest	1095
Thesis LXXIII. Tribui vero humanae Christi naturae debet relativa omniscientia in eo sita, quod eam nihil eorum, quae reipsa vel fuerunt, vel sunt, vel aliquando futura sunt, penitus latuerit	1106
Thesis LXXIV. Christo homini perfecta et absoluta impeccantia tribui debet, ita ut non solum nullum reipsa in eo inisit peccatum, sed etiam nullum inesse possit	1164
Thesis LXXV. Ex fidei catholicae doctrina Christi humanae voluntati propria et perfecta libertas tribuenda est	1182
Thesis LXXVI. Quamvis nec catholica fide nec constanti theologorum consensione modus determinatus sit, quo Christi libertas, praesertim in subeunda morte cum absoluta ipsius impeccantia apte componatur, suppetunt tamen explicationes probabiles, ex quibus quantum satis est intelligatur, nullam inter Christi libertatem ipsiusque absolutam impeccantiam existere pugnam	1189
Thesis LXXVII. Per ipsam unionem hypostaticam, quae prae humana Christi natura insigniter rationem gratiae habet, Christus, ut homo est, sanctificatur, atque ideo merito affirmatur, sanctitatem Christi hominis essentialem esse et substantialem	1212
Thesis LXXVIII. Quamvis humana natura Christi per gratiam unionis hypostaticae sit sancta infinite in genere sanctificationis participatae, attamen sancta simpliciter infinite censi nequit	1235
Thesis LXXIX. Plane certum est, humanam Christi naturam sanctificatam per gratiam unionis hypostaticae, praeterea dono gratiae habitualis ornatam fuisse	1240
Thesis LXXX. Quoniam autem gratia habitualis humanitati Christi ratione hypostaticae unionis non obtinendae, sed obtentae confertur, atque verissimo aliquo sensu connaturalis Christi perfectio dici potest, liquet, eam ordine na-	

	Pagina
turae quidem posteriorem gratia unionis, tempore autem simul cum ea fuisse	1247
Thesis LXXXI. Una cum gratia habituali humanitati Christi virtutes omnes, quae simpliciter virtutes sunt nullamque imperfectionem repugnantem cum statu unionis hypostaticae includunt tam eae, quae per se, quam eae, quae per accidens infusae dicuntur, collatae fuerunt	1258
Thesis LXXXII. Obtinuit Christus una cum eadem gratia habituali omnia dona Spiritus sancti omnesque gratias gratis datas	1267
Thesis LXXXIII. Quamvis gratia habitualis Christi Domini in ratione entis et intensionis, quam in subjecto habet, sit finita, attamen secundum quandam rationem et dignitatem gratiae infinita dici potest	1276
Thesis LXXXIV. Gratia habitualis Christi, licet in se et absolute finita, attamen perfecta adeo fuit, ut stante ordine praesenti divinitus definito, ideoque considerata potentia Dei ordinaria perfectior esse non potuerit. Quare Christus plenus gratia, plenitudine non illa, quae secundum quid dicitur, sed illa, quae simpliciter enuntiatur, credi debet	1280
Thesis LXXXV. Quamvis humanitati Christi tota omnipotentia Dei nec communicata sit, nec communicari potuerit, mirificam tamen ea ex Divinitatis commercio accepit potentiam ad stupenda et naturae ordinem excedentia opera patranda. Quae tamen potentia humanitati collata fuit, non tamquam principali agenti, sed tamquam instrumento . . .	1285

PRÆLECTIONES DOGMATICÆ

DE VERBO INCARNATO

QUAS IN C. R. UNIVERSITATE ŒNIPONTANA

HABUIT

FERDINANDUS ALOYS. STENTRUP

Æ SOCIETATE JESU.

PARS ALTERA.

SOTERIOLOGIA.

VOLUMEN I.

ŒNIPONTE.

SUMPTIBUS ET TYPIS FELICIANI RAUCH.

1884.

INDEX.

Pars altera.

Soteriologia.

CAPUT I.

De Redemptione Incarnationis fine.

	Pagina.
Thesis I. Apertum est scripturarum sanctorumque Patrum dogma, finem incarnationis fuisse humani generis redemptionem	1
Th. II. Videtur autem redemptio ita finis incarnationis fuisse, ut homine non peccante, locum haec non habuisset	12

CAPUT II.

De Incarnationis ad redemptionem decretæ necessitate.

Th. III. Incarnationis Verbi ad redimendum genus humanum a Deo decreta et constituta affirmari nequit necessaria, imprimis quia Deo liberum fuit, hominem absque omni peccati remedio peccato et maledicto obnoxium relinquere	32
Th. IV. Eadem Verbi incarnatio praeterea censeri necessaria non potest, quia aliis modis Deus humanum genus liberare a peccato potuisset	44
Th. V. Quamvis vero aliis modis a peccato Deus liberare nos potuisset, negari tamen nequit, modum, quo Verbi incarnatione nos redemit, esse convenientissimum	58

	Pagina
Th. VI. Necessaria autem incarnatio Verbi existimari in hypothesis debet, quod divina justitia pro peccato nostri generis satisfactionem postularet adaequatam	73
CAPUT III.	
De Redemptione per Christum ad normam plenae justitiae.	
Th. VII. Dogma est revelatum, Christum Jesum Deo pro peccatis totius mundi sufficientem satisfactionem exhibuisse	77
Th. VIII. Cum hoc dogmate nullatenus pugnat aliud dogma, quo profiterur, satisfactionem Christi plenum in nobis effectum, nobis nihil agentibus aut non cooperantibus, non habere, sed ut per eam adultis sive justificatio sive aeterna vita obtingat, liberam eorum cooperationem esse necessariam	88
Th. IX. Satisfactio Christi ex se et ex proprio, quem habebat valore, aequalis divinae offensae compensandae, atque ea etiam major fuit	99
Th. X. Imo eadem Christi satisfactio malitia mpeccati, ad quam compensandam destinatur, infinite excedit	105
Th. XI. Si jam de satisfactionis velut qualitate quaestio habetur, statuendum nobis esse videtur, in satisfactione Christi servatam esse veram propriamque justitiam, ideoque inter Christum satisfaciendam et Deum titulum justitiae intercessisse	126
Th. XII. Satisfactio Christi non tantum secundum justitiam simpliciter, sed omnino secundum strictam et rigorosam justitiam fuit	144
Th. XIII. Quamvis homo purus, peccati expers atque in gratia constitutus, secundum absolutam Dei potentiam pro peccatis aliorum, etiam totius humani generis aliquo modo de condigno et ex justitia satisfacere possit, atamen haec satisfactio compensandae divinae offensae aequalis non esset, ideoque ex perfecta justitia censi neutiquam posset	152
Th. XIV. Homo purus nequit ita satisfacere pro peccato proprio, ut per ullum suum actum se ipsum formaliter sanctificet, et peccatum absque alia remissione Dei a se expellat	160
Th. XV. Nequit praeterea purus homo pro culpa mortali propria ad aequalitatem satisfacere	

	Pagina.
cere, ita ut ex vera justitia ejus remissionem obtineat	181
Th. XVI. Minime tamen negandum esse videtur, posse hominem purum pro culpa mortali propria imperfectam satisfactionem Deo exhibere	188
Th. XVII. Si vero de veniali peccato agatur, affirmandum est, posse hominem justum de condigno satisfacere pro peccato veniali, ideoque ex justitia ejus remissionem consequi, quamvis ista satisfactio in ratione justitiae perfectione vincatur a satisfactione Christi pro eodem peccato	191
Th. XVIII. Nequit homo purus, etiam ut Christi membrum est, ex perfecta justitia Deo pro peccato suo satisfacere	197

CAPUT IV.

De ipso in se objectivo redemptionis opere.

Th. XIX. Contra evidentem scripturae doctrinam repugnant ii omnes, qui ullum redemptionis vere et proprie dictae opus a Christo positum esse negant	201
Th. XX. Gravissimo errore ducuntur, qui fidem in opus vere proprieque dictae redemptionis certis humanae rationis theorematis refragari arbitrantur	223
Th. XXI. Veram de objectivo redemptionis opere doctrinam plane subvertunt Protestantes illi, qui in eo redemptionem formaliter ponunt, quod Christus in poena peccati perferenda vices nostras ita subierit, ut totam poenam peccato debitam atque huic a Deo decretam, inferni cruciatibus minime exceptis, expertus fuerit	234
Th. XXII. Ut igitur vera de objectivo redemptionis opere doctrina constituatur, primo firmiter tenendum est, formam redemptionis per se et absolute nullo modo ab ipso in se opere praestito pendere, sed totam derivandam esse a dignitate personae operantis	252
Th. XXIII. Tenendum praeterea est, nullum opus necessitate antecedenti esse materiam redemptionis, sed contra omne opus, quod ad redemptionem universim et prae generica sua notione consideratam assumi potest, redemptionis materiam esse posse	256

	Pagina.
Th. XXIV. Denique tenendum est, quamvis omnia et singula opera Christi, quae ex propria sua vi ad redemptionem universim et genericè spectatam referri possunt, actu primo materia redemptionis fuerint, attamen actu secundo vel singula vel omnia materiam redemptionis non fuisse, nisi pro ratione ordinationis Christi et acceptationis Dei	260
Th. XXV. Christum ab instanti suae conceptionis toto et solo vitae suae mortalis tempore actibus humanae suae naturae meruisse, pro exploratissimo habendum est	264
Th. XXVI. Passio et mors Christi non solum velut materialiter complementum meriti Christi est, quatenus nempe simpliciter seriem actuum illorum, quibus Christus meruit, terminat, sed ejusdem etiam quasi formaliter est complementum, quatenus scilicet ratio meriti Christi in actu secundo passione et morte consummatur et absolvitur, atque per ipsam tantum in facto esse, ut loquuntur et vere completa existit	291
Th. XXVII. Christum ipsum sibi passione ac morte sua gloriam corporis et exaltationem nominis promeruisse, firmissima persuasione tenendum est	300
Th. XXVIII. Non tamen Christus ipse sibi passione ac morte sua gloriam animae et gratiam promeruit	309
Th. XXIX. Commenti instar habenda est opinio, quae Origeni maxime adscribitur, Christum nempe angelis praevaricatoribus restitutionem in pristinum statum meruisse	317
Th. XXX. Sicut nullis argumentis eorum theologorum sententia probatur, qui Christum sanctis angelis gratiam et gloriam meruisse affirmant, ita validis rationibus eos nixos arbitramur, qui angelos gratiam et gloriam ex meritis Christi neutiquam obtinuisse contendunt	326
Th. XXXI. Sacrae scripturae auctoritate jubemur credere, merito Christi restaurari genus humanum ad ordinem supernaturalem gratiae et gloriae, atque ad hos effectus obtinendos meritum suum Christum obtulisse pro omnibus hominibus, non quidem quoad efficaciam, attamen quoad sufficientiam	343

	Pagina.
Th. XXXII. Eadem fides, quam ex scripturis collegimus, totius catholici nominis inde ab apostolicis temporibus usque ad Augustinum conspiratione fulcitur et confirmatur	361
Th. XXXIII. Neque ab hac Augustinus recessit, sed firma eandem persuasione semper amplexus est	387
Th. XXXIV. Eadem veritas de morte Christi pro omnibus sine exceptione hominibus denuo iis firmatur, quae contra Praedestinatianos, nominatim contra Lucidem presbyterum et Gothescalcum monachum acta novimus	416
Th. XXXV. Doctrina revelationis est, Christum omnibus hominibus quoad sufficientiam meruisse remissionem peccatorum, gratiam et gloriam	432
Th. XXXVI. Cum qua doctrina consortum est, omnia dona Dei sive ante primam justificationem data atque ad eandem ordinata, sive post ipsam collata meritis Christi deberi	440
Th. XXXVII. Ipsa etiam ad gloriam praedestinatio in numero eorum reponatur oportet, quae meritis Christi abscribenda sunt	467

CAPUT V.

De passione et morte Christi.

Th. XXXVIII. Omne genus malorum, quae humana malitia infligi possunt, Christus Dominus perpesus est	500
Th. XXXIX. Interna Christi passio, quam dicunt, seu dolor internus et tristitia, quem Christus tam de malo culpae omnium et singulorum hominum quam de malo poenae proprio concipiebat, adeo vehemens et acer erat, ut omnem dolorem, quo purae creaturae in stadio viae afficiuntur longe superaret	502
Th. XL. Externa deinde passio, seu dolor sensibilis, quem Christus tulit, merito creditur intensive maximus, ita ut omnem dolorem, quo homines affecti umquam sunt, excesserit	509
Th. XLI. Quamvis mors Christi eo sensu naturalis fuerit, quod secundum ordinem et postulationem naturae causarum naturalium actionem subsequuta sit, attamen naturalis non fuit, ut hoc nomine excluditur mors violenta vel mors, quae omnino voluntaria sit et libera	512
Th. XLII. In morte Christi facta quidem est separatio animae a corpore, minime vero Deus Verbum ab anima et corpore disjunctus est	522

	Pagina.
Th. XLIII. Licet morte illa carnis animæque cum Verbo conjunctio, quæ semel inita fuerat, interrupta non sit, attamen falsum est, quod opinati quidam sunt, Verbum etiam triduo isto, quo Christus in sepulchro jacuit, hominem fuisse	548
Th. XLIV. Ut Verbum divinum non cum carne sola, sed etiam cum sanguine unionem hypostaticam iniit, ita triduo mortis non tantum cum carne exanimi, verum cum sanguine quoque effuso hypostatice unitum mansit	556
CAPUT VI.	
De descensu Christi ad inferos.	
Th. XLV. Certa ac rata est sacrae scripturae doctrina, Christo mortuo sanctissimam ejus animam ad inferos descendisse	581
Th. XLVI. Quæ scripturarum est de descensu Christi ad inferos doctrina, eandem luculento et numquam interrupto testimonio confirmat magisque explanat traditio	623
Th. XLVII. Descensus Christi ad inferos isque vere et proprie dictus res est catholice fidei	643
Th. XLVIII. Descensus Christi ad inferos nullatenus habuit rationem poenæ, per quam Christus pro hominibus satisfecerit	651
Th. XLIX. Eo Christus descensu suo ad inferos spectabat, ut sanctis patribus, iisque omnibus, qui in sinu Abrahamæ versantes tanto beneficio digni erant, plenam salutem impertiret	658
Th. L. Non vero ulla ratione eo Christus descensu suo ad inferos spectabat, ut damnatorum animas a gehenna liberaret	663
Th. LI. Quamvis vix ut verosimile propugnari possit, Christum suo ad inferos descensu omnes animæ e purgatorio eduxisse, attamen non sine veritatis specie affirmari ducimus, eundem aliquas animas a poenis purgantibus liberasse	678
Th. LII. Sicuti omnino tenendum est, Christum ad limbum sanctorum patrum descendisse, ita probandum nobis non videtur, quod quidam theologi affirmant eundem etiam ad locum damnatorum et ad purgatorium descendisse	684
Th. LIII. Christi anima in loco, ad quem descendit, per triduum, usque ad instans nempe resurrectionis mansit	688

PRÆLECTIONES DOGMATICÆ

DE VERBO INCARNATO

QUAS IN C. R. UNIVERSITATE ŒNIPONTANA

HABUIT

FERDINANDUS ALOYS. STENTRUP

E SOCIETATE JESU.

PARS ALTERA.

SOTERIOLOGIA.

VOLUMEN II.

ŒNIPONTE.

SUMPTIBUS ET TYPIS FELICIANI RAUCH.

1869.

I N D E X.

Pars altera.

Soteriologia.

CAPUT VII.

De resurrectione Christi.

	Pagina.
Thes. LIV. Aperta est scripturae et constans atque universalis totius Ecclesiae doctrina, Christum Dominum vere a mortuis resurrexisse	1
Th. LV. Christus, qui feria sexta passus, mortuus et sepultus erat, feria prima, quam diem Dominicum Christiani appellant, a mortuis resurrexit	7
Th. LVI. Resurrexit vero Christus seipsum propria virtute ex mortuis restituendo	34
Th. LVII. Nulli dubitationi subjectum ac plane certum existimandum est, neminem ante Christum ex mortuis ad immortalem vitam rediisse. Non item tamen certum est, Christum prius tempore, quam caeteros omnes homines, ad vitam immortalem resurrexisse	39
Th. LVIII. Corpus Christi resurgentis fuit integrum, et tam quod ad proceritatem, quam quod ad pulchritudinem spectat, omnino perfectum.	56
Th. LIX. Cicatrices vulnerum, quas Christus resurgens in sacratissimo suo corpore sapientissimis de causis relictas voluit, statutae integritati et perfectioni hujus corporis nullatenus obstant	65
Th. LX. In corpore Christi redivivo fuerunt etiam omnes potentiae tam ad vegetativam, quam ad sensitivam vitam pertinentes	76
Th. LXI. Corpus Christi resurgentis etiam variis donis supernaturalibus ornatum fuit, et inprimis quidem impassibilitate et claritate	83

	Pagina.
Th. LXII. Idem Christi resurgentis corpus donatum praeterea fuit agilitate et subtilitate . . .	94
Th. LXIII. Christum a mortuis resurgere, conveniens adeo fuit, ut non immerito necessarium fuisse affirmetur	107
Th. LXIV. Christi resurrectio causa quidem exemplaris resurrectionis justorum est; minime vero causa exemplaris resurrectionis damnatorum haberi potest	119
Th. LXV. Cum his connexum est, verissimo aliquo sensu cum angelico Doctore Thoma affirmari, Christi resurrectionem esse causam instrumentalem efficientem nostrae resurrectionis	126

CAPUT VIII.

De ascensione Christi, ipsiusque ad dexteram Patris sessione.

Th. LXVI. Dogma est aperte revelatum, Christum vere ac proprie in coelum ascendisse	137
Th. LXVII. Christus in coelum ascendit, non secundum naturam divinam, sed secundum naturam humanam; non aliena, sed propria virtute	142
Th. LXVIII. Non uno ex capite quam potest maxime conveniens erat, ut Christus ad coelos ascenderet	144
Th. LXIX. Ascensio Christi, sicut universim causa nostrae salutis appellari potest, ita nominatim causa instrumentalis efficiens nostrae ascensionis nuncupanda est	151
Th. LXX. Sessio ad dexteram Patris Christo, tum ut Filius Dei est in divina natura subsistens, tum ut Filius hominis est in humana natura subsistens, tam ratione hypostaseos, quam ratione naturae, tribui potest	153
Th. LXXI. Quum porro Christum post ascensionem suam ad dexteram Patris sedere fide edocti profitemur, ea maxime intelligenda est sessio, quae Christo convenit, ut Filius hominis est in humana natura subsistens	159
Th. LXXII. Hanc autem sessionem ad dexteram Patris Christus aliquo modo per ascensionem suam consequutus est	166

CAPUT IX.

De Sacerdotio Christi.

Sectio I.

Christus vere et proprie Sacerdos.

Th. LXXXIII. Divinis litteris praeuntibus Christus credendus est vere et proprie Sacerdos, idque ratione adeo eminenti, ut non solum comparate, sed etiam absolute sit praestantissimus sacerdos	173
--	-----

	Pagina.
Th. LXXIV. Christus autem Sacerdos est et credi debet, non secundum divinam, sed secundum humanam assumptam naturam	184
Th. LXXV. Porro Christus in ipsa incarnatione et per eam, non autem per electionem vel consecrationem aliquam externam et visibilem, institutus et initiatus est sacerdos	194
Th. LXXVI. Probabilissimum est sempiternitatem, quae sacerdotio Christi ex doctrina scripturae et Patrum adscribenda est, non relativam tantum, sed omnino absolutam esse	198

Sectio II.

De cruento crucis sacrificio.

Th. LXXVII. Christus potissimum sacerdotii munus tum explevit, quum semetipsum in ara crucis in verum propriumque sacrificium Deo obtulit	238
Th. LXXVIII. Quare sicut Christus in ara crucis secundum naturam divinam is erat, qui cum Patre et Spiritu Sancto accipiebat sacrificium, ita secundum naturam humanam et sacerdos offerens et victima oblata erat, quae proinde duplex ratio tantum <i>ἐπιβολῆς</i> , secundum actionem nempe et passionem, distinguitur	260
Th. LXXIX. Porro sacrificio crucis tribuenda est inprimis vis et ratio sacrificii propitiatorii, quo Christus aeterno Deo cumulatissime satisfecit pro genere humano, ipsumque a peccato liberatum ad ordinem supernaturalem gratiae et gloriae restauravit. Qua ratione considerata Christum pro semetipso sacrificium obtulisse absque haeresi affirmari non potest	266
Th. LXXX. Socinianis corruptelis adscribi debet affirmatio, Christi mortem fuisse praeparationem victimae Deo in coelo offerendae. non ipsum sacrificium, quod in terris Christus obtulerit	273

Sectio III.

De sacrificio incruento ac de eo primum, quod recentes quidam nominant coeleste.

Th. LXXXI. Christum in ipso coelo vere et proprie sacrificare, ideoque sacrificium Christi incruentum vere proprieque dictum illudque coeleste admittendum esse, ex divinis litteris demonstrari non posse videtur	278
Th. LXXXII. Neque traditionis suffragio eandem sententiam fulciri posse arbitramur	298
Th. LXXXIII. Eandem opinionem, quam nec scriptura nec traditio probandam esse monstrat, improbandam, imo reprobandam esse, ratio theologica, ut nobis quidem videtur, sat aperte ostendit	333

Sectio IV.

De Sacrificio incruento Eucharistico.

- Th. LXXXIV. Totius christiani nominis consensione constat, Eucharistiae celebratione contineri sacrificium incruentum quidem, attamen vere et proprie dictum 348
- Th. LXXXV. Doctrina christiani nominis consensione rata scripturis etiam testata consignataque continetur; ac primo quidem incruentum Eucharistiae sacrificium clare a Malachia 1. 11. praedictum censi debet 365
- Th. LXXXVI. Deinde vero ipsa verba, quibus Eucharistia instituebatur, eucharisticam celebrationem verum propriumque sacrificium esse demonstrant 373
- Th. LXXXVII. Quae contra demonstratam veritatem ex epistola S. Pauli ad Hebraeos haeretici desumunt, ad rem nullatenus pertinent. Quum enim unitatem Sacrificii Apostolus inculcat, excludit quidem quodvis Sacrificium, quo plenitudo meriti consummata in cruce accipiat incrementum, non vero sive explicite sive implicite Sacrificium excludit, quo illud ipsum meritum ad nos derivetur, nobisque applicetur 379

Articulus secundus.

De ratione, qua ad sacrificium ultimae coenae et sacrificium crucis se habet sacrificium eucharisticum.

- Th. LXXXVIII. Sacrificium eucharisticum, quod a sacerdotibus Christi ministris offertur, ab eo, quod in ultima coena Christus ipse personaliter obtulit, non specie. sed nec etiam solo numero differt, verum numero et quibusdam praeterea differentiis accidentalibus 385
- Th. LXXXIX. Sacrificium Eucharisticum a sacrificio crucis non tantum accidentalibus quibusdam differentiis, sed etiam modo offerendi specie diverso differt, ideoque simpliciter specie ab eo differre merito affirmatur 395
- Th. XC. Sacrificium Eucharisticum, quamvis specie diversum a sacrificio crucis, attamen intrinsecam ad hoc relationem dicit, ejusque realis et objectiva commemoratio est 400

Articulus tertius.

De intrinseca et formali ratione sacrificii Eucharistici.

- Th. XCI. Porro intrinseca et formalis ratio sacrificii eucharistici nostro iudicio in eo cum

	Pagina.	
	Vasquio aliisque theologis constitui nequit, quod corpus et sanguis Christi ita fiat praesens, ut repraesentet sacrificium crucis ejusque sit realis et objectiva commemoratio	408
Th. XCII.	Nec in eo cum Lessio aliisque poni illam posse arbitramur, quod vi verborum eorum ponatur corpus Christi sub specie panis et sanguis Christi sub specie vini	415
Th. XCIII.	Plane repudiandam judicamus opinionem clarissimi Thalhofer, celebrationi eucharisticae eo rationem sacrificii convenire, quod in actu consecrationis Christus eandem quoad substantiam obedientiam et caritatem sacrificalem in altari actibus sanctissimae suae animae exerceat, quam quondam in cruce, dando corpus suum et effundendo suum sanguinem, exercuit	418
Th. XCIV.	Item non probamus sententiam Suarii opinantis, intrinsecam et formalem rationem sacrificii eucharistici consistere in consecratione, quatenus per eam fit mirabilis quaedam et supernaturalis rerum immutatio in eum finem, ut in honorem Dei in altari praesens reddatur res nobilissima Deoque maxime grata, Christus scilicet Deus homo	433
Th. XCV.	Sequitur vero sententiam Cardinalis de Lugo, prout egregie ea exposita et exulta est a Cardinali Franzelin, intrinsecam scilicet sacrificii Eucharistici formam sitam esse in consecratione, quatenus per eam corpus et sanguis Christi sub speciebus panis et vini constituitur secundum quamdam sanctissimae suae humanitatis a functionibus et rationibus existendi connaturalibus exinanitionem ad statum cibi et potus	439
Th. XCVI.	Cum disputatis cohaeret, propriisque argumentis demonstratur, neque oblationem verbalem, sive quae praecedat sive quae subsequitur consecrationem, nec hostiae consecratae fractionem, nec distributionem Eucharistiae ullo modo ad essentiam et substantiam sacrificii Eucharistici pertinere	465
Th. XCVII.	Quod dictum etiam volumus de participatione victimae per sacerdotem offerentem. Nihilominus haec, quamvis ad essentiam et substantiam sacrificii Eucharistici non pertineat, ad hoc refertur ut aliquid ipsum ita extrinsece perficiens, ut sine ea ipsum aliquo modo imperfectum maneat suoque fine destitutum	473

Articulus quartus.

De efficacia sacrificii eucharistici.

Th. XCVIII.	Sacrificium eucharisticum non solum laudis et gratiarum actionis, sed etiam propitia-
-------------	---

	Pagina.
	tionis, satisfactionis et impetrationis est sacrificium 479
Th. XCIX.	Quamvis sacrificio eucharistico conveniat etiam valor ex opere operantis, attamen potissimus et propriissimus ipsius valor est ex opere operato, ita ut efficientiam, quam exhibuimus, per se ipsum et independenter ab offerentibus visibilibus habeat 488
Th. C.	Valor ex opere operato sacrificio eucharistico proprius, ut non solam dignitatem ex persona offerente et victima oblata, sed valorem meriti, propitiationis et satisfactionis dicit, totus est ex sacrificio crucis 497
Th. CI.	Quamvis valor sacrificii eucharistici in se et considerato actu primo intensive infinitus sit, attamen in actu secundo intensive finitus, et non nisi intra determinatos limites extensive infinitus est 501
Th. CII	In errore versantur ii, qui affirmant, sacrificium eucharisticum esse velut causam universalem, quae ex opere operato concurrat ad omnes fructus et effectus gratiae, quos Christus passione sua nobis promeruit 517

Articulus quintus.

De propria ratione efficacitatis sacrificii eucharistici.

Th. CIII.	Sacrificium eucharisticum non eo sensu propitiatorium est, quod immediate sive per se sive per accidens peccatorem justificet, sed eo dumtaxat sensu, quod Deum placando efficiat, ut is auxilia gratiae, quae in poenam peccatorum juste subtrahuntur, conferri peccatori jam velit 533
Th. CIV.	Quamvis propitatio pro peccatis gravibus, quae est effectus sacrificii eucharistici, sit ex opere operato, attamen nihil repugnat, ut et diversos habeat gradus, et considerato ultimo, ad quem tendit termino, minime sit infallibilis 538
Th. CV.	Quod de sacrificio eucharistico, ut propitiatorium est, respectu peccatorum gravium constituimus, idem de ipso dicendum est, si ad peccata venialia referatur, ipsum nempe horum remissionem, non immediate, sed mediate per placationem divinae justitiae spectare 544
Th. CVI.	Sacrificium eucharisticum, ut satisfactorium est, ex opere operato per se et immediate remittit poenas peccatis debitas 546
Th. CVII.	Effectus sacrificii eucharistici, ut satisfactorium est, est quidem infallibiliter tam in vivis, quam in defunctis. alicujus, non tamen totius poenae peccatis debitae remissio 550

	Pagina.
Th. CVIII. Effectus remissionis poenae, qui necessario statum gratiae in subjecto recipiente supponit, nullam aliam subjecti dispositionem requirit, quam eundem illum statum. Non tamen ideo eorum assentimur opinioni, qui hanc dispositionem non tantum necessariam et sufficientem habent, sed ita etiam unicam esse asserunt, ut nulla praeterea sit subjecti sive habitualis sive actualis dispositio, qua fiat, ut praedictus effectus augeatur et crescat	555
Th. CIX. Sacrificium eucharisticum, quamvis ex se et independenter a merito ministri offerentis impetrandi virtute emineat, attamen infallibilem impetrationem non habet, si nempe haec prae objecto spectetur, quod est in voluntate hominum	561
Th. CX. Quamvis impetratio sacrificii eucharistici nullam per se requirat dispositionem in eo, pro quo ipsum offertur, nihilominus pro hujus dispositione majorem minoremve efficaciam habet	563
Articulus sextus.	
De applicatione fructus sacrificii eucharistici.	
Th. CXI. Triplex merito distinguitur fructus sacrificii eucharistici, nimirum generalis, specialis, et specialissimus	565
Th. CXII. Fructus generalis sacrificii eucharistici secundum triplicem rationem, quam hoc continet, sacrificii nempe propitiatorii, satisfactorii et impetratorii, omnibus et singulis fidelibus, obicem non habentibus obvenit, nulla licet, ne virtuali quidem, interveniente sacerdotis offerentis intentione	568
Th. CXIII. Fructus specialissimus propitiationis, satisfactionis et impetrationis, qui obvenit sacerdoti offerenti, quin ulla ex ipsius parte opus sit intentione, aliis applicari non potest	572
Th. CXIV. Fructus specialis ad subjectum, cui obtingat, determinatur sola intentione sacerdotis offerentis, quae efficax adeo est, ut nullius Superioris voluntate et nulla universim obligatione, qua caeteroqui ille obstrictus supponatur, irrita reddi queat	575
Th. CXV. Haec porro intentio sacerdotis offerentis non necessario actualis aut virtualis esse debet, sed applicationi valide faciendae ea sufficit intentio, quam habitualement appellat, imo ea etiam, quam interpretativam nominant, si nempe ad habitualement revocari possit	579
Th. CXVI. Quaecumque autem sit sacerdotis offerentis intentio, ea, ut valeat, vere determinata esse	

	Pagina.
debet, ita nimirum ut sive explicite sive implicite ad certum respiciat subjectum . . .	585
Articulus septimus.	
De subjecto fructus sacrificii Eucharistici.	
Th. CXVII. Subjectum, cui sacrificium eucharisticum secundum omnem rationem fructus, quem complectitur, applicari potest, sunt soli baptizati adulti viatores . . .	589
Th. CXVIII. Nihil obstat, quominus sacrificium eucharisticum, ut impetratorium est, offeratur pro hominibus nondum sacro baptismi fonte ablutis . . .	598
Th. CXIX. Quamvis sacrificium eucharisticum valide pro iisdem, tamen licite offerri nequit . . .	608
Th. CXX. Quod de excommunicatis toleratis etiam affirmandum esse arbitramur . . .	611

Sectio V.

De interpellatione Christi.

Th. CXXI. Explorata est revelationis doctrina, Christum in statu viae vere et proprie orasse . . .	618
Th. CXXII. Indubitata pariter est revelationis doctrina Christum nunc quoque, in coelo existentem pro nobis interpellare . . .	626
Th. CXXXIII. Arbitramur vero Christi in coelo interpellationem non interpretativam tantum, sed omnino explicitam et actualem postulationem esse . . .	631

Sectio VI.

De Christo per Sacramenta sanctificante.

Th. CXXIV. Christus non solum sacramenta instituit, sed ea etiam ita instituit, ut actiones et operationes ipsius sint, per ministros exercitae . . .	646
Th. CXXV. Quum poro sacramenta, utpote actiones et operationes ipsius Christi per ministros exercitae, sint causa moralis gratiae et sanctificationis, per sacramenta ipse Christus vere et proprie homines sanctificare credendus est . . .	658

CAPUT X

De Magisterio Christi.

Sectio I.

De magisterio Christi per doctrinam.

Th. CXXXVI. Fontes divinae revelationis evidenter nos instruunt, Christum Magistrum esse veritatis generi humano a Patre missum . . .	672
---	-----

	Pagina.
Th. CXXVII. Ita vero Christus magister est, ut non sit ex genere caeterorum magistrorum, sed inter eos adeo emineat, ut merito unus Christus generis humani magister dicendus et credendus sit	676
Th. CXXVIII. Magisterium Christi in se consideratum ita habet, ut non tantum supremum sit, sed etiam rationem potestatis complectatur, cui totum genus humanum sit obnoxium omnesque homines obligati sint	683
Th. CXXIX. Hinc, ut solum magisterium Christi natura sua independens est, ita nullum magisterium datur darique potest, quod a Christi magisterio non dependeat	690
Th. CXXX. Magisterium Christi non solum in se sed etiam in suo termino consideratum, absolute supremum est, scilicet doctrina Christi plena et perfecta adeo est, ut nulla doctrinae a Christo generi humano communicatae objectiva perfectio in hoc mortalitatis stadio sit extitura	693

Sectio II.

De magisterio Christi ipso ejus Esse comprehenso.

Th. CXXXI. Christus ipso suo Esse exemplar est perfectissimum et lucidissimum, quod hominibus principium omnis perfectionis vere humanae spectandum proponit	707
Th. CXXXII. Nominatim vero Christus ipso suo Esse absolutissimum exemplar est, ad quod exprimenda est relatio humanorum ad divina, maxime rationis ad fidem, naturae ad gratiam, et societatis civilis ad ecclesiam	712

Sectio III.

De Magisterio Christi vita ipsius contento.

Th. CXXXIII. Confessa est divinarum litterarum doctrina, Christum esse perfectissimum et cumulatisimum verae vitae exemplar, adeo ut vita ipsius lex sit et norma, ad quam humana vita dirigenda sit	739
Th. CXXXIV. Cum doctrina scripturae de Christo, absolutissimo verae vitae exemplari traditionis suffragium plena concordia consentit	748
Th. CXXXV. Eadem veritas probatur et firmatur tum velut a priori ex ipsa idea Christi Θεανθρώπου tum velut a posteriori ex vita Christi, quam evangelica historia oculis subjicit	766
Th. CXXXVI. Atque haec ratio exemplaris vitae Christi propria, non immerito tamquam praecipua causa assignatur, cur oeconomia Redemptoris generis humani fuerit oeconomia penitissimae et profundissimae humilitatis	773

CAPUT XI.

De regno Christi.

Sectio I.

De Christi regno universim.

Th. CXXXVII.	Divinitus edocemur, Christo excellentissimum quoddam planeque eximium regnum in genus humanum convenire	784
Th. CXXXVIII.	Quod regnum Christo proprium inprimis et maxime spirituale regnum esse, credendum est	796
Th. CXXXIX.	Non solum autem spirituale, sed etiam temporale erat regnum Christi, ita ut Christus in universa regna orbis, non quidem in actu secundo, attamen in actu primo jus haberet	809
Th. CXL.	Tribuendum praeterea Christo est dominium, non quidem in actu secundo, attamen in actu primo, in omnes et singulas res universi	817

Sectio II.

De potestate legifera Christi.

Th. CXXLI.	Cum superioribus consertum est, propriisque argumentis confirmatur, in Christo inesse potestatem legiferam	825
Th. CXXLII.	Potestas legifera Christi in se est perfectissima, et ad aliam quamcumque potestatem legiferam comparata est suprema, adeo ut nulla sit, quae ab ea sit aut esse possit independens	830
Th. CXXLIII.	In eo etiam specialis perfectio potestatis legiferae Christi agnoscenda est, quod fuit abrogativa veteris legis	836

Sectio III.

De potestate judiciaria Christi.

Th. CXXLIV.	Firma fide tenendum est, Christo homini communicatam a Deo esse potestatem judicariam, quae, quamvis non primaria, sed secundaria sit, attamen vere et proprie judiciaria potestas est	848
Th. CXXLV.	Ut vero de hujus judiciariae potestatis actibus rite statuatur, inprimis tenendum est, in morte uniuscujusque hominis illud finale iudicium exerceri, quod iudicium particulare appellari consuevit	857
Th. CXXLVI.	Quod particulare iudicium ad judicariam potestatem Christi ita refertur, ut aliquod ejus sit exercitium	891

	Pagina.
Th. CXLVII. Confessa et omnino explorata doctrina divinae revelationis est, futurum esse aliquando universale vivorum ac mortuorum judicium	896
Th. CXLVIII. Haec revelationis doctrina non uno ex capite rationi se commendat probatque	901
Th. CXLIX. Judicium universale actus erit potestatis judicariae Christi, ad ipsum peragendum secundo venturi in hunc mundum	907
Th. CL. Tempus vero adventus Christi ad judicium universale peragendum ad ea pertinet, quae occulta nobis sunt et manent	914
Th. CLI. In errore versantur omnes, qui ante adventum Christi, de quo disputamus, alium ipsius in hunc mundum comminiscuntur adventum ad regnandum in terra cum justis per mille annos	925
Th. CLII. Secundum Christi adventum praecurret Antichristus, de quo tenendum primo est, ipsum futurum esse singularem aliquam personam, vere humanam	940
Th. CLIII. De Antichristo tenendum praeterea est, ipsius mores adeo corruptos futuros esse, ut omnium hominum iniquissimus habendus sit	953
Th. CLIV. Tenendum de eodem est tertio, doctrinam ipsius Christo, ipsique Deo divinoque cultui futuram esse repugnantem, eamque ipsum hominibus tum aliis mediis, tum maxime signis et prodigiis speciosis ac fictis esse suasurum	958
Th. CLV. Ad haec, tenendum est de Antichristo, ipsum universalem politicam potestatem acquisiturum esse, adeo ut penes ipsum totius mundi imperium futurum esse haud immerito credatur	968
Th. CLVI. Regno adepto Antichristus immanissima vexatione Ecclesiam agitabit, ac fideles, ut in suas eos trahat partes, exquisitis tormentis et cruciatibus afficiet	976
Th. CLVII. Hanc Ecclesiae per Antichristum vexationem antecedet summa quaedam generis humani a religione christiana abalienatio	984
Th. CLVIII. Quamvis Antichristi vexatione id efficietur, ut magna fidelium pars a Christo defectura, et christiana religio publice exerceri desitura sit, in gravissimo tamen errore versantur, qui illa Ecclesiam ipsam exstinguendam esse putant	989
Th. CLIX. Vexatio per Antichristum post tres annos et dimidium internecone Antichristi divinitus contingente finem capiet	995
Th. CLX. Tempore hujus vexationis praecursores secundi adventus Christi, Elias et Henoch venient, Antichristo restituri. Qui, postquam miraculis et praedicatione Christianos con-	

	Pagina.
firmarunt, plurimos a Christo abalienatos converterunt, ac ad fidem Judaeos adduxerunt, paullo ante interitum Antichristi martyrio affecti occumbent	1003
Th. CLXI. Exstincto Antichristo mox varia eventa prodigiosa et terrifica partim in coelis, partim in caeteris elementis propinquum judicis adventum indicabunt	1042
Th. CLXII. Durantibus adhuc his signis, in ipsoque probabiliter judicii die sacra crux, universo orbi conspicua apparebit. Tum postquam Archangeli tuba mortuos ad vitam revocavit, Christus in summa gloria et majestate ad judicium descendet	1150
Th. CLXIII. Una cum Christo aliquot Sancti sunt iudicaturi, non utique, quasi judicium, ut actum jurisdictionis dicit, iis communicetur, sed quod alicujus honoris et actionis ad judicium pertinentis participes reddantur	1059
Th. CLXIV. Porro non modo ad judicium omnes homines convocandi sunt, sed etiam de omnibus, tam iniquis quam justis, eodem judicio statuendum est	1065
Th. CLXV. Imo angelos etiam omnes, tam bonos, quam malos, eodem judicio non indirecte tantum, sed omnino directe esse judicandos, probabilissimum esse ducimus	1074
Th. CLXVI. Ipse autem actus judicii duo complectitur, primo quidem perfectam universorum operum, sive bonorum sive malorum, quae a singulis judicandis edita sunt, manifestationem singulis et omnibus faciendam; deinde vero prolationem sententiae, tam ejus, quae singulis propria est, quam ejus, quae communis est hinc electis, inde reprobis	1079
Th. CLXVII. Peracto judicio mundus renovabitur. Quae renovatio appellari quidem altera quaedam creatio potest, late tamen non vero stricte hoc nomine accepto, quum novus utique, non autem a praesenti mundo quoad substantiam diversus futurus sit mundus	1087
Th. CLXVIII. Mundi innovationem praecedet totius mundi per ignem corporeum et proprie talem conflagratio	1094
Th. CLXIX. Judicatis hominibus, restauratoquo universo, Christus perpetuo in coelo regnaturus est	1114

CAPUT XII.

De Christo capite.

- Th. CLXX. Si nomine capitis is designatur, qui inter alios dignitate eminet, ac dominio et potestate in eos praeditus est, Christus omnium

	Pagina.
creaturarum, maxime rationalium caput credendus est	1122
Th. CLXXI. Si autem ratio capitis metaphorici pressius sumitur, ut nimirum includit influxum ab ipso procedentem in membra, quae ejusdem cum ipso sunt naturae, Christus caput est totius Ecclesiae	1124
Th. CLXXII. Eadem ratione capitis prae oculis habita, Christus non solius Ecclesiae, sed omnium omnino hominum, non vero angelorum, est caput	1130
Th. CLXXIII. Cum superioribus consertum est, agnoscendam in Christo esse gratiam capitis. Quae gratia non re, sed sola ratione a gratia personali Christi distinguitur, estque principaliter quidem gratia unionis, secundo autem gratia habitualis, qua humanitas Christi ornata fuit	1136

